

OILADAGI SIBLING MUNOSABATLAR

Turdiyeva Nigora G'ani qizi

O'zbekiston milliy universiteti oila
psixologiyasi kafedrası o'qituvchisi
nigoraturdiyeva2004@mail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada oiladagi sibling (aka-uka, opa-singil) munosabatlarining psixologik va ijtimoiy jihatlari o'rganiladi. Siblinglar o'rtasidagi muloqot jarayoni, ular orasidagi raqobat va hamkorlik, shuningdek, bu munosabatlarning shaxs shakllanishiga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: sibling, aka-uka, opa-singil, muloqot, munosabatlar, raqobat, hamkorlik, shaxs shakllanishi.

KIRISH

Oilaviy munosabatlar inson hayotida muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, siblinglar o'rtasidagi munosabatlar shaxsning rivojlanishi va ijtimoiylashuvi jarayonida katta ahamiyat kasb etadi. Aka-uka yoki opa-singil o'rtasidagi muloqot va munosabatlar bolalik davridan boshlab shakllanadi va turli bosqichlarda o'zgarib boradi. Oiladagi aka-uka, opa-singil o'rtasidagi raqobat, hamkorlik va o'zaro munosabatlar bolalarning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi.

1. Sibling munosabatlarining shakllanishi

Siblinglar o'rtasidagi munosabatlar ilk bolalik davridan boshlab shakllana boshlaydi. Ushbu munosabatlar ota-onaning tarbiyaviy yondashuvi, oila iqlimi va farzandlarning yosh farqi kabi omillar ta'sirida rivojlanadi. Psixologlar fikriga ko'ra, aka-uka yoki opa-singillar o'rtasidagi o'zaro ta'sir shaxsning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, ular bir-birlari bilan hamkorlik qilish, nizolarni hal qilish va muloqot qilish ko'nikmalarini o'zlashtiradi.

2. Siblinglar o'rtasidagi raqobat va hamkorlik

Aka-uka va opa-singillar o'rtasida raqobat va hamkorlik doimo birga kuzatiladi. Raqobat ko'pincha ota-onaning e'tibori, mehr-muhabbati va resurslar uchun kechadi. Bu jarayonlar ko'pincha farzandlarning individual xususiyatlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Hamkorlik esa kundalik turmushda bir-biriga yordam berish, vazifalarni birgalikda bajarish orqali rivojlanadi. Psixologlar siblinglar o'rtasidagi sog'lom raqobatni shaxsning ijtimoiylashuviga va o'zini himoya qilish qobiliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar.

3. Muloqotning shakllanishi va rivojlanishi

Siblinglar o'rtasidagi muloqotning shakllanishi bolalik davridan boshlanadi. Birgalikda o'yinlar o'ynash, vazifalarni bajarish va turli holatlarda o'zaro fikr almashish orqali ular ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi. Muloqot jarayonida aka-uka va opa-singillar bir-birlarining hissiyotlarini anglash, empatiya qilish va moslashish qobiliyatlarini o'zlashtiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar o'rtasidagi doimiy muloqot ularning hissiy barqarorligi va ijtimoiy moslashuvchanligiga ijobiy ta'sir qiladi.

4. Oilaviy tarbiya va sibling munosabatlari

Ota-onaning tarbiya uslubi siblinglar o'rtasidagi munosabatlarga bevosita ta'sir qiladi. Ota-onalar o'rtasidagi teng huquqlilik, e'tibor va mehr-muhabbatning adolatli taqsimlanishi siblinglar o'rtasidagi ziddiyatlarni kamaytiradi. Aksincha, kamsitish, birini boshqasiga ustun qo'yish yoki e'tiborsizlik, aka-uka va opa-singillar o'rtasida kelishmovchiliklarni keltirib chiqaradi.

5. Shaxs shakllanishidagi o'rni

Siblinglar o'rtasidagi munosabatlar shaxsning shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Ular bir-birlari bilan o'zaro muomala qilib, ijtimoiy ko'nikmalar, hamdardlik, yordam berish, nizolarni hal qilish va o'zini anglash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

XULOSA

Oiladagi sibling munosabatlari shaxsning ijtimoiylashuvi va psixologik shakllanishida katta ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Baratov Sh.R., Olimov L.Y., Avezov O.R. Psixologiya nazariyasi va tarixi. Toshkent, 2019.
2. Zufarova M.E. Umumiy psixologiya. Toshkent, 2010.
3. Yunusjonova Z.S., Mirzayeva S.A., Bositxonova E.I. Psixologik parvarish. Toshkent, 2010.
4. Maxsudova M. Muloqot psixologiyasi. Toshkent, 2006.